

Karen Blixen, 2020

(Artiklen revideret 30. oktober 2020)

1. En sandfærdig fortælling om Karen Blixens hensigt med forfatterskabet.

*

5. Årsagen til Babettes menu i Berlevaag.

6. Afsporede opfattelser af Karen Blixen forfatterskab.

*

7. Karen Blixen i vor tid.

7. De 3 synoptiske evangelister i Det Nye Testamente.

8. En tidsaktuel, *fremadrettet*, afklaring af menneskets potentiale i det Det Gamle Testaments begyndelse.

9. Johannes Evangelium og kristendommen i et nyt perspektiv.

9. Johannes Evangeliets begyndelse.

11. Johannes Evangeliet fra kapitel 14.

14. Om Johannes Evangeliets ægthed.

*

I 1975, tretten år efter Karen Blixens død, havde jeg nogle samtaler med Steen Eiler Rasmussen om hans nabo Karen Blixen. Karen Blixen var Steen Eilers ven og hun havde i deres løbende samvær betroet sig til ham om sine intentioner med forfatterskabet. Her er historien.

Jeg var arkitektstuderende og arbejdede sideløbende for arkitekt, professor Steen Eiler Rasmussen. Han var interesseret i møbler og havde mange ideer, men han var ikke praktiker på det område. Jeg vidste ikke meget om arkitektur, men til gengæld noget om møblers opbygning da jeg var udlært møbelsnedker. Så vi passede godt sammen, og det blev til nogle gode og produktive år med tegning, modeller og udførelse af specielt borde - men også af reoler, skrivepulte, en sofa m.v.

Nu var det ikke sådan, at man blot var faglig i Steen Eilers selskab, der fulgte andet og mere med. Man drak the af engelske kopper med tilhørende flødekande og sukkerskål, som Steen Eiler havde modtaget i stedet for en medalje: "Den slags har jeg nok af," sagde han. - Så han havde bedt om noget mere anvendeligt.

Når vejret tillod det skulle der også gås tur i haven. Den var opdelt i tre store felter: Den store plæne; en mindre til croquet, og så nyttehaven, som hans søde kone, Fru Steen Eiler, passede.

Han var stolt af haven: "Havens areal er i virkeligheden ikke stort," sagde Steen Eiler, "ligesom huset - Lille Hyggelighed - men haven virker større, fordi den er rigtigt anlagt."

Steen Eiler var ikke nogen ung mand, men det dagsaktuelle optog ham stadigvæk levende. Ofte indledte han samtalen sådan: "Det er dog mærkeligt, at...." Eller sådan: "Har du læst, at...., det forstår jeg ikke, hmmm!"

Når man havde lært Steen Eiler at kende, vidste man, at han havde gjort sig sine tanker om dette og hint - han ville blot gemme tankerne lidt og lige høre, hvad samtalepartneren kunne mene.

Steen Eiler var nysgerrig, altid underholdende og ofte en vittig hund.

Karen Blixen havde boet på Rungstedlund, tæt ved Steen Eiler Rasmussens hjem. Baronessen - som hun gerne ville tituleres - kom ofte på eftermiddagsvisit hos professoren og frue.

Steen Eiler havde også været hendes husarkitekt, og han tilså stadigvæk hendes hjem. Og da

nogle af møblerne, i Ewalds stuen som ligger ud mod Øresund, var i en kritisabel forfatning, påtog jeg mig at udbedre dem. Det tog en uges tid, og i middagspauserne spiste jeg hos Steen Eiler på Dreyers vej.

Det var anledning til at Steen Eiler og jeg talte om Karen Blixen. Jeg havde læst lidt i hendes bøger, men blev aldrig færdig. Hun irriterede mig. Hvad skulle hendes aristokratiske tilsnit til for, samtidig med at hun - som jeg opfattede det - leflede for almindelige mennesker? Dertil fandt jeg det noget irriterende at høre hendes affekterede tale i radioudsendelser.

Jeg kunne i det hele taget ikke forstå hende.

"Hmm," sagde Steen Eiler, "der er vist ikke ret mange, der rigtigt forstår hende, når det kommer til stykket. Men det er sjældent at nogen siger det." I min lettere harme passede det svar mig godt, og jeg spurgte, om hun måske var blevet berømmet på andres uforstand.

Steen Eiler sagde, at mine betragtninger slet ikke var fyldestgørende - men dog heller ikke helt ved siden af. Karen Blixen havde selv gjort sig den slags overvejelser, og dem havde hun delagtiggjort Steen Eiler i.

Diskretion var en æressag for Steen Eiler, så detaljerne kom ikke mig ved. Men jeg forstod det sådan, at Karen Blixens forlag på et tidspunkt gerne ville sælge nogle flere af hendes bøger. Steen Eiler havde ikke indtryk af at salget gik dårligt, og ingen var i tvivl om, at hun skrev som en engel, men *hvad handlede det egentlig om?* Forlaget kunne ønske en bog mere, uden for mange dikkedarer, som fx *Den Afrikanske Farm*.

Den opfordring havde Karen Blixen taget til sig og skrev *Babettes Gæstebud*. Det blev en selvbiografi, fortalte Steen Eiler, en status på hendes tankeverden og forfatterskab. Han syntes, jeg skulle læse fortællingen.

Det gjorde jeg.

"Som du kan se," sagde Steen Eiler, da vi mødtes næste gang, "*serverede* Karen Blixen sin kunst for sine medmennesker, og de blev tilfredse, selv om de ikke forstod *maden*."

Det var jeg med på, men det gjaldt ikke for generalen, mente jeg. Generalen forstod.

"Det er forkert", sagde Steen Eiler, "du må forstå fortællingen ordentligt. Den nu ældede general var bevæget over den sublime madkunst, som han genkendte fra sin ungdom i Paris. Men bevægelse er ikke nødvendigvis det samme som forstand."

Barbettes Gæstebud begynder med, at Babette havde været kok på en berømt restaurant i Paris, hvor hun havde serveret sin madkunst for magthavere og den intellektuelle elite. Men under opstanden i Paris havde hun stillet sig på barrikaderne sammen med Kommunarderne - det jævne folk - imod sine tidligere kunder, her repræsenteret ved generalen. Det havde hun valgt, da de tidligere kunder - med deres kulturelle dannelse og intellekt - havde haft alle muligheder for at vise sig som smukke og retfærdige og indsigtfulde mennesker. Men trods de muligheder havde de opført sig som bestialske tyranner. De var fastlåst i deres roller, uden fantasi og menneskelig flothed. Og de havde alene anskuet Babettes madkunst som æstetik. Tilmed havde de slået Babettes familie ihjel.

Den intellektuelle elite havde ikke indset dybden i Karen Blixens forfatterskab.

Det var skam også en æstetisk nydelse at læse hendes fortællinger, fortalte Steen Eiler mig, men æstetikken var et middel, og aldeles ikke et mål i sig selv. Æstetikken kunne man ikke bare labbe blindt og ukritisk i sig, når man havde med Karen Blixen at gøre. Hun havde andre og væsentlige ting på hjertet.

Det var noget af en mundfuld for mig at få serveret. Spændende, men ikke just fordøjelig for en arkitektstuderende, der var i færd med at tilegne sig lærdom om De Skjønne Akademiske Kunster. Men jeg var naturligvis nysgerrig og spurgte, hvad hendes anliggende så var.

"Hun havde søgt at holde sig Guds idé klar og efterkomme den," sagde Steen Eiler, "men hun brugte helst andre ord, som 'Marionetføreren' eller 'Forfatteren'."

Steen Eiler kunne ikke udtale sig om, hvad hun var kommet til. Han ville i hvert tilfælde ikke. I øvrigt gjorde han mig opmærksom på, at han ikke var *med* i hendes intellektuelle inderkreds. Han var hendes ven. Han arbejdede først og fremmest som en arkitekt, der skabte gode almindelige huse og byplaner - altså *rum*, som mennesket kunne være i.

Måske var Karen Blixen kommet til en slags afklaring, når hun sagde, *at Gud sikkert fandt behag i en god spas*. Hendes beskrivelse af mennesker havde under alle omstændigheder været i topklasse. Det syntes hun også selv, fortalte Steen Eiler mig, hvilket jeg ved selvsyn kunne læse i sidst hendes selvportræt i Babettes Gæstebud: Hun var 'Den Store Kunstner' som ville 'henrykke Englene'.

Steen Eilers formidling satte sine spor, og jeg kom til at holde af Karen Blixen. Bag hendes vældige, og ofte komplekse, persongalleri stod et menneske, som tragtede efter at kendes ved livets mening - men på de personlige vilkår, som var hendes egne. Og kunsten var vejen, og for hende det skrevne ord, og ikke blot i smukt forarbejdede sætninger.

Karen Blixen beskrev sig selv som en formidler, en Story Teller som hun yndede at udtrykke det, af det som hun havde opdaget undervejs. Noget hun var blevet menneske klog på.

Men hvad var det egentlig, Karen Blixen var blevet klog på? Hun kunne beskrive mennesker, som Steen Eiler havde sagt, men dét var hun ikke ene om. Karen Blixen havde sin egen definition på klogskab, og den var tilsyneladende ikke en følge af intellektuel formåen. Det fremgik af hendes portræt af generalen i Babettes Gæstebud, som hun tilmed havde udstyret med succes, kulturel indsigt og dannelse. Men han forblev dog uafklaret i sin rolle.

I andre historier, som *Syndfloden Over Norderney*, priser hun netop rollens fortræffelighed. Og denne fortælling slutter med de to hovedpersonernes lyksalige tilbageblik på vel udført spil: Jomfruen der havde udgivet sig for en skøge og kammertjeneren for kardinal, så i fortællingens slutning begge fortrøstningsfulde frem mod deres snarlige død.

Nogle af Karen Blixens figurer stillede sig tilfreds med spillets udfald, andre måske ikke. Men fælles for hendes personer var, at alle havde identitet i en rolle. Det var altså selve *rollespillet* som Karen Blixen dyrkede i sine fortællinger. Man havde identitet i rollen. Men rollen var indskrænkende, *hvis* man blev fanget i den og mistede jordforbindelse og overblik.

Karen Blixen gav ganske vist indtryk af at være skuespiller, men uden en fastlåst rolle. Forudsætningen for at *begribe sig selv* var, at man undgik en *tildelt* rolles snærende begrænsning, som beskrevet med generalen: Man skulle søge at indgå i den eneste sande rolle, som var tildelt af 'Forfatteren'. Man skulle af al magt søge at holde sig sin rollens idé klar. Man skulle drive rollen ud i yderste konsekvens.

Allerede tidligt i sit forfatterskab i *Sandhedens Hævn, en Marionetkomedie*, og gentaget senere i fortællingen *Vejene omkring Pisa*, skriver Karen Blixen:

Sandheden er, at vi alle spiller med i en Marionetkomedie. Hvad det, mine Børn, særlig gælder om i en Marionetkomedie, er at holde Forfatterens idé klar. Det er en Hemmelighed, som jeg vil betro Eder, at dette er den sande Lykke, som Folk leder efter på helt andre Steder. Ja, det er det velsignede ved at spille med i en Marionetkomedie, og da jeg nu langt om længe er kommet ind i én, vil jeg heller aldrig ud af den igen. Men oh, I mine Medspillende, - hold Forfatterens Idé klar, ja, driv den ud i dens yderste Konsekvens.

Karen Blixen ville - ved *trådene* - bevæge sig i takt med Marionetføreren vilje. Om hvor vidt det lykkedes for hende, kan kun 'Forfatteren' der kan svare på. Karen Blixens egen mening kommer til

udtryk sidst i Babettes Gæstebud, hvor hun gribende skriver om det frygtelige i at blive opmuntret til at yde sit *Næstbedste, og endda høste bifald for dét*. Derfor kom der et fortvivlet skrig fra kunstnerens hjerte: *Giv mig lov, giv mig lejlighed til at yde mit ypperste*.

Trods sin ihærdige indsats - beskrevet med Babettes ypperlige madkunst - kunne Karen Blixen ikke vide, om hun havde bevæget sig i takt med Marionetførerens vilje: Hun bad fortvivlet om en afklaring.

*

Den anden pointe i fortællingen kommer til udtryk med den akademiske uforstand på menneskets ærinde. Det var *frygteligt* at disse mennesker ikke, som hun selv, forstod det primære budskab om, *i det mindste* at prøve på at trænge ind til et dybere kendskab til livet,

Karen Blixen havde ikke et frugtbart fællesskab med sit hof af yngre intellektuelle. Hun drev dem, som en cirkusdirektør, rundt i manegen. Men hun var mentalt alene, som Søren Kierkegaard også havde været. Hendes hof forblev fastlåste og foretog ikke springet væk fra deres roller. Rollen gav den tryghed, som de tilpassede deres identitet ind i. De var noget i rollen – noget, som de ikke ville være uden rollen.

Den indstilling formulerede Karen Blixen med den aldrende General Löwenhielm:

"Miskundhed og Sandfærd mødes, mine Venner," sagde Generalen. "Vi Mennesker, mine Venner," fortsatte Generalen, "er kortsynede. Vi ved vel, at der findes Naade i Universet. Men i vor menneskelige Kortsynethed forestiller vi os endog den guddommelige Naade som endelig. Vi bæver da -" (aldrig før havde Generalen udtalt at han bævede, han hørte nu ganske forbavset sig selv forkynde denne Sandhed) - "vi bæver da, inden vi her i Livet træffer vort Valg. Og vi gruer, efter at have truffet det, for ikke at have valgt det rette.

Med det Øjeblik kommer, hvori vore Øjne aabnes, og vi forstaar at Naaden er uendelig. Den forlanger intet andet af os, end at vi skal forvente den i Tillid og erkende den i Taknemmelighed. Den stiller ingen Betingelser og udvælger ikke nogen enkelt iblandt os; den deklarerer almindelig Amnesti. Se! det som vi har valgt skænkes os, og det som vi har afslået bliver os, tillige og paa samme tid, tildelt. Ja, det som vi har forkastet, rækkes os i Overflod. Thi Miskundhed og Sandhed mødes, og Retfærd og Fryd skulle kysse hinanden."

Oven på Karen Blixens overdådige kunstudfoldelse - Babettes livsmåltid - saluterer generalen sin opnåede livsvisdom med, at det kunne være ganske ligegyldigt hvilket valg og rolle, han havde taget: Nåden – den guddommelige begunstiggelse – ville under alle omstændigheder blive ham tildelt.

Og det er netop denne opgivende indstilling, der står i en modsætning til Karen Blixens indstilling om vilje og eget valg.

Med beskrivelsen af Generalen ligger Karen Blixens kritik af hendes intellektuelle omgangskreds. Mennesket var tildelt et potentiale for stillingtagen til Forfatterens manuskript: Med al magt måtte man i det mindste *forsøge* at holde sig Forfatterens Idé klar, og (hvis muligt) drive den ud i konsekvens.

I en nyere fortolkning af Babettes Gæstebud lægges der afgørende vægt på de to søstre, Martine og Philippa. Vist berøres andre synsvinkler på Karen Blixens forfatterskab, men de drukner i temaet om søstrenes manglende vilje til kærlighed og kunst – uden vægt på Karen Blixens brændende ærinde om livskendskab, til fordel for de to damers provinsielle tankegang.

Det er symptomatisk i bedømmelsen af Karen Blixen, at slutkapitlet i hendes testamente om 'Den Store Kunstner' heller ikke berøres. - Selv om dette afsluttende kapitel indlysende rummer selve essensen, og dermed også Karen Blixens mening med den selvbiografiske udredning! Her, i afslutningen, gengiver jeg følgende informationer fra Barbette:

1. 'For deres skyld'? (som svar på Philipas mening om, at Babette havde udført sin kunst for søstrenes skyld) sagde hun. 'Nej. For min egen skyld'.
2. Og senere: 'Vi store Kunstnere, Mesdames, har faaet noget, hvorom I andre slet intet ved om'.
3. Og med samme mening '— end De, mine smaa damer, nogensinde kan fatte eller tro – til at forstaa, hvor stor en Kunstner jeg er'.

Søstrene var, som flere andre af Karen Blixens rollebesætninger, underordnede statister. Med deres binding til en banal opvækst, var de ikke i stand til at fatte Den Store Kunstners anliggende. Altså Karen Blixens sag, som hun heller ikke kunne få den akademiske elite med på. Dem som havde muligheden, igennem deres intellekt og uddannelser (repræsenteret ved aristokraterne fra Paris) udnyttede ikke deres talenter.

Karen Blixen beskrev den manglende samhørighed med sin intellektuelle omgangskreds: De havde evner og kunne – hvis de havde forsøgt at forholde sig Marionetførerens idé (hvad de altså ikke gjorde) – have stået Babette bi i hendes eksistentielle bestræbelser.

Trods sin ihærdige indsats (konkluderet i Babettes måltid) opnåede Karen Blixen ikke den eftertragtede viden om Forfatterens mening med hende. Hun måtte indordne sig under de regler, som var afstukket i den kristne religion. For, som Steen Eiler Rasmussen gjorde mig opmærksom på, var Karen Blixen kristen. At hun, i fortællingerne, havde mikset den kristne religion sammen med andre trosretninger, herunder den antikke græske filosofi, og i øvrigt brugt andre forfatters oplæg, skyldes hendes søgen efter et fælles ståsted i disse livsopfattelser. Og når hun i selvbiografien betegnede disse mange forsøg som det *næstbedste*, var grunden, at bestræbelserne netop ikke havde båret frugt: hun forblev uafklaret med sit *fortvivlede skrig fra kunstnerens hjerte*.

At Karen Blixen måtte indordne sin sig de magtesløse livsvilkår i kristendommen skyldes altså, at hun, i sit gennemprøvede forfatterskab - (ganske som Søren Kierkegaard) trods den viden hun havde indhøstet med sine figurer – måtte bekende sin afmagt.

Hun havde kun opnået det næstbedste, og endog høstet bifaldt for det. - Ikke bifald fra 'Forfatteren', men fra hendes læsere som ikke forstod, at Karen Blixen selv betragtede sine resultater som udtryk for sin afmægtighed. Herunder de populære 'Syv Fantastiske Fortællinger'.

Årsagen til Babettes menu i Berlevaag.

Måltidet i Norge indleder Karen Blixen med Babettes højlydte protest, da Søstrene ikke ville tage imod hendes ønske om at stå for maden i anledning af Provstens hundredårsdag.

Forklaringen var at Babette efter de 14 år i Berlevaag mente, at maden fra hendes fortid som kok på Cafe Anglais i Paris nu, med midlerne fra den udtrukne lodseddel, kunne tilberedes bedre. – Derfor Babettes udelte interesse, da Generalen skulle deltage i måltidet: han havde virkelig, med sin dannelse, forstand på *mad*. Generalen (som det tidligere fremgik i fortællingen) havde i sine yngre dage med udsøgt glæde indtaget måltider på Cafe Anglaise. De måltider var tilberedt af en kvindelige kok om hvem en anden officer af højere rang havde udbrudt: *Og i sandhed, denne kvinde er i stand til at forvandle hvert enkelt Måltid på Cafe Anglais til en Art Kærlighedsaffære, et ophøjet og romantisk Elskovsforhold ---*.

Babette måltid faldt i god jord hos provstens søstre og brødre. Men, ret beset (og i modsætning gængse fortolkninger) alene med en behagelig tilstand begrundet i god mad og rigelig vin, efterfuldt af sang og behageligt pjat – uden de mindste overvejelser om livets underfundigheder.

Anderledes med Generalen. Han oplevede igen samme fortryllende måltid, som han kendte fra Cafe Anglais i Paris. Formodentlig ikke tilberedt på helt samme måde (det fremgår ikke klart) men med de samme ingredienser, som Generalen kendte i forvejen. Og det var de genkendelige bestanddele, som berørte Generalen dybt. Det var altså ikke en ny sanseoplevelse, han fandt glæde ved, men det velkendte tema, som igen blev forvandlet til den kærlighedsaffære, hvor hans *Øjne*

åbnes og han forstod at nåden er uendelig.

Karen Blixen havde ikke formået tilført Generalen nye tanker. Hun havde, med det samme måltid, bekræftet ham i den tvivl, som, umiddelbar før måltidet, havde givet ham store kvaler – derfor kunne han efter måltidet igen sande Provsternes ord: *Miskundhed og Sandhed mødes*, og, at *Retfærd og Fryd skulle kysse hinanden*.

Det var ordene fra sin ungdom, Generalen nu tog i sin mund i sin afklarende tale; i beskæftigelsen af den vanedannede og betrykkende rolle – som også var gyldig for det aldrende menneske. Derfor kunne Karen Blixen, desværre, igen skrive: *Jeg kunne gøre dem lykkelige. Når jeg gav dem mit bedste, kunne jeg gøre den fuldkommen lykkelige*. – Altså lykkelige for det næstbedste, som: *det ikke er til at bære, (dette) at blive opmuntret til at yde sit næstbedste. Det er frygteligt for en Kunstner at høste Bifald for det Næstbedste*.

Ligesom bifaldet for Karen Blixens beskrivelsen af de trygge roller i 'Stormfloden Over Norderney', hvor de to aktører – kammertjeneren som udgav sig for kardinal og jomfru Nattergal for skøgen – elegant, og med stor tilfredshed, kunne se tilbage på det veludførte rollespil.

De to kunne, modsat Karen Blixen selv, med sindsro afventede døden.

Afsporede opfattelser af Karen Blixens forfatterskab.

Når man er nået så langt i forståelsen af Karen Blixens ærinde, kan det nævnes:

At en instruktør med af filmatiseringen af Babettes Gæstebud (som fik en Oskar for sin præstation) netop ikke forhold sig til Karen Blixens tekst i fortællingens vigtige slutning.

Her blev teksten omskrevet til Babettes bemærkning om, at hun også havde udført måltidet for søstrenes skyld. Hvilket er direkte forkert, da Babette netop gav udtryk for modsatte: at måltidet alene var for hendes egen skyld.

Efterfølgende undlod instruktøren Karen Blixens konstatering af de medvirkendes uforstand, herunder de to Søstre. Dertil manglende helt det centralt stof om 'Den Store Kunstners' sidste bekendelse. Altså selve pointen i fortællingen, med det fortvivlede skrig fra kunstnerens hjerte.

Instruktøren undlod helt brodden i fortællingen; han forstod den ikke; han banaliserede Karen Blixen til ukendelighed.

Den samme mangel på indsigt i Karen Blixens ærinde oplevede jeg på et seminar om hende. Her gjorde jeg forgæves de engagerede forskere opmærksom på, at de 'Syv Fantastiske Fortællinger' (som blev solgt til en yderst rimelig pris på seminariet) netop var udtryk for *det Næstbedste, som det var frygteligt af høste bifald for*. Altså Babettes forgæves forsøg på at tilegne sig viden om 'Forfatterens' mening med hende. Et resultat, som efterfølgende udløste skriget fra 'Den Store Kunstners hjerte'.

Ligeledes at en kompetent forsker som svar på, at jeg påpegede det misvisende i, at Karen Blixenmuseet dækkede bordet fra Babettes Gæstebud. Belærende skrev hun følgende til mig: *At udstille menuen fra Babettes Gæstebud (som Wilhelm Dinesen oplevede den under pariserkommunen) er blot en måde at fortælle historien om den fortælling og pariserkommunen*.

Den venlige forsker i Karen Blixen havde ikke fat i, at det hverken var pariserkommunen og eller menuen, det handlede om. Heller ikke (ifølge svaret) forstod hun, at 'maden' i fortællingen var en gentagelse af det måltid, som Babette havde tilberedt som kok i Paris: altså at den samme (forgæves) menu som Generalen genkendte fra Cafe Anglais, blev nu gentaget i søstrenes hjem i Norge.

Forskeren forstod simpelthen ikke, at den tilberedte mad, som Babette serverede, var en billeddannelse af det 'tilberedte forfatterskab', der, ligesom for Søren Kierkegaard, ikke havde ført

den eftertragtede erkendelse. Kun det *næstbedste*, som for Karen Blixen var det *frygtelige at blive rost for*.

Det mangelfulde resultat blev nu udstillet i hendes eget hjem på Rungstedlund.

Og i en nylig udkommen bog om Karen Blixen omtales Babettes Gæstebud også. Dog som en underordnet historie, der ikke (som de vigtige fortællinger) bliver tildelt * i den korte gennemgang af forfatterskabet sidst i bogen.

Her fortæller forfatteren, at Babette kom i huset hos en from provst – hvilket ikke var tilfældet da han jo var død. Herefter, at Babette investerede sin formue til provstens fødselsdag – som er noget upræcist, da anledningen var 100 årsdagen for den døde provst fødsel.

Så følger (som hos andre forskere) omtalen af de lokale deltagers store benovelse over Babettes mad – hvilket jo ikke var tilfældet, da de nok spiste maden, men uden kommentarer om selve maden. Hvorimod forfatteren måske kan have ret i, at de var udsat for en kollektiv åbenbaring, som dog ikke førte til andet end en beruselse som følge af den gode vin.

Her afsluttes omtalen af fortællingen. Intet om den væsentlige figur, Generalen. Og intet om den bevægende afslutning med Karen Blixens; Den Store Kunstners meddelelse om meningen med sit forfatterskab.

Og da forfatteren, i sine indledende betragtninger, takker sagkyndige for deres hjælp til bogen *i den sidste kritiske fase*, så kan man komme til, at hans fortolkning tages for gode vare. Sikkert også fordi han havde modtaget Georg Brandes-prisen for sin indsats, begrundet, mener jeg, af hans speciale i litteraturvidenskab, som netop var anlagt på Karen Blixens forfatterskab.

Man kan roligt komme til, at disse fortolkninger er i modstrid med den opfattelse af Karen Blixen, som vennen Steen Eiler Rasmussen sporede mig ind på i 1975.

Karen Blixen i vor tid.

Med Karen Blixens potentiale for stillingtagen til livet, kan vi 'genoplive' hende og bede om hendes stillingtagen til den faktiske virkelighed, som i dag er blevet vor.

Hvordan, kan vi spørge, stiller du dig til, at vi, trods viden om konsekvenserne alligevel undlader at passer på vor planet? Kan du, med den viden, bevæge dig trofast efter Marionetførerens kristne tråde?

Nej, ville Karen Blixen svare. For uanset hvad man kan mene om Forfatterens plan med mennesket, så kan det udelukkes, at det er meningsfuldt at medvirke til destruktion af vort eksistensgrundlag, når det ikke er unødvendigt. Der måtte foreligge en misforståelse; den kristne religionsdannelse, som hun var funderet i, må trænge til en aktuel opdatering. Med indledende fokus på:

De 3 synoptiske evangelister i Det Nye Testamente.

Karen Blixen ville med fornyet interesse løse i 'Biblen i Kulturhistorisk Lys', som er skrevet af kirkens egne forskere. De forholder sig til den autoriserede oversættelse af Biblen fra 1948.

Bogen rummer en gennemgang af hele Biblen i flere bind, med tilhørende analyser – herunder et fyldigt afsnit om Markus, Mathæus og Lukas' belæg for deres evangelier. De havde ikke kendt Jesus, skriver forskerne. Evangelisterne skrev på overleveringer om den historiske Jesus, dels med særstof for hvert enkelt, men overvejende med brug af mundtlige myter; *talekilder*, som var fælles stof i deres tre evangelier. Af den årsag kaldes Markus, Mathæus og Lukas for De Tre Synoptiske (ensartede) Evangelister.

Mere opklarende stof om de tre evangelisters bevæggrund kan findes i nyere kristendomsforskning. Her kan man læse, at Markus, Mathæus og Lukas også indpassede den

historiske Jesus i ældre mytedannelser: I et tabte evangelium Q (Kilden), i 'Miracle Stories', i 'Kerygma' og i 'Talekilden' – dertil i Det Gamle Testamente.

Evangelisterne havde, også ifølge disse nyere forskere, intet personligt kendskab til Jesus. Men nu er forskernes pointe, at evangelisterne havde brug for en personificering af den forventede Messias der, med sin død og opstandelse, skulle forvalte Gudsriget på Jorden. Måske i god tro (det fremstår noget uklart i analysen) passede de tre evangelister Jesus ind i de ældre myter.

Denne nyere indsigt de 3 evangelisters diskutabile håndtering af den historiske Jesus, og dermed af kristendommen, har tilsyneladende ikke forandret kirkens praksis. Præsten beder stadigvæk menigheden rejse sig når uddrag af disse hellige evangelier læses op. Og 'Fader Vor', fra Mathæus Evangelium, er også et must i enhver gudstjeneste. Den bekendelse lyder som bekendt således:

'Fader Vor, du som er i Himlene! Helliget vorde dit navn; komme dit rige; ske din vilje på jorden, som den sker i Himmelen; giv os i dag vort daglige brød; og forlad os vor skyld, som også vi forlader vore skyldnere; og led os ikke ind i fristelse; men fri os fra det onde; thi dit er Riget og magten og æren i evighed! Amen.'

Denne magtesløse indstilling ligger også i kirkens indgangsbøn; trosbekendelsen og udgangsbønnen. Faste indslag som efterlader mennesket i en uafklaret tilstand, hvor almindelig sund fornuft, som fx effektiv handling på vort skrantende fundament, ikke er fremherskende.

Når man hertil bliver gjort bekendt med, at Jesus døde med tilgivelsen for menneskets syndige (om end beklagelige) tilstand, så bliver det forståeligt, at næstekærlighed må have trange kår.

Konsekvensen af kirkens formidling bliver, at mennesket – når det kommer til stykket, og netop derfor vægtes i gudstjenesten – er at ligne med et barn, der ikke selv magter noget uden Jesus' kærlige tilgivelse og bistand.

Når man bliver opmærksom på, at den kristne religionensdannelse, som bekendt, er det mentale fundament for den verdslige *kulturkristendom* i vor vestlige verden, så har man begrundelsen for de manglende effektueringer af klimamål, vedtaget (i årtier) på løbende verdensomspændende klimakonferencer: Den vældige påvirkning fra den kristne kulturdannelse har, igennem årtusinder – med filosofi, etik, æstetik og ikke mindst kunst – sat et afgørende præg på vor tids almene selvforståelse. Og den prægning betyder, at der ikke er stillet et (ret beset) både naturlige og fornuftigt spørgsmål *om grunden til vor afstandtagen* fra effektive handlinger på klimaet – trods en stribe videnskabelige rapporter, som nu næsten entydigt fastslår menneskets aktive medvirken til planetens skrantende tilstand. Dertil, også indflettet i disse rapporter, viden om de faktiske muligheder vi har for at rette på klimaet.

Den afstandtagne holdning for nødvendige handlinger på klimaet – trods disse fyldige videnskabelige rapporter – fortæller med al tydelighed, at vi med den verdslige vanetænkning i kulturkristendommen (uanset at man ikke er flittig kirkegænger, eller man måske betragter sig som ateist) underforstået forstår os selv/har identitet på den samme menneskelige afmægtighed, som udtrykkes i kirkens faste indslag.

Den misforståelse ville Karen Blixen opklare med:

En tidsaktuel, fremadrettet, afklaring af menneskets potentiale i det Det Gamle Testaments begyndelse.

I *begyndelsen* står der, at Gud dannede mennesket Adam af agerjordens muld og blæste *livsånde* i hans næsebor, så han blev *et levende væsen*. Så plantede Gud Livets Træ, og Træet Til Kundskab om godt og ondt. Derpå satte Gud Adam i haven og sagde: *"Af alle træer har du lov at spise, kun af træet til kundskab om godt og ondt må du ikke spise, den dag du spiser deraf skal du visselig dø."*

Altså:

- *Livsånden* er et billede på bevidstgørelsen af mennesket. Derefter viser Gud træet om Kundskaben til Adam og siger, at dets frugter indeholder oplysning om 'godt og ondt'; om den mening som ligger i Adams bevidstgørelse med livsånden.
- Efter *livsånden* er tilført Adams hjerne, siger Gud altså, at træet indeholder den oplysning om 'godt og ondt', som mennesket Adam just har fået færden af.
- Adam havde med den melding modtaget et naturligt begær for at ville kendes ved sig selv. Den oplysning fandtes i kundskabstræet – som den bevidstgjorde Adam selv var kommet af; indrettet ud fra.

Med det oplæg var det ikke så mærkeligt, at Adam og Eva (måske tilskyndet af slangen, hvilket kan være ganske underordnet) spiste af æblet. Det var meningen. Handlingen var forudset i mytedannelsen, der står jo helt klart: - *den dag du spiser deraf*. Altså ikke *hvis* du gør det, men *når* du gør det.

Og så kan man jo *ikke* komme til, at de to mennesker pådrog sig den arvesynd som, optaget i klikens forvaltning (med gentagelsen af faste indslag om menneskets afmægtighed) i dag betyder, at vi ikke passer på vor planet.

En klar misforståelse af disse myter, da 'Gud', betragtet som menneskets 'Årsag' heller ikke i det progressive aspekt kan være fejlagtig. De første mennesker skulle, med det givne potentiale i livsånden, netop 'spise af æblet'.

Progressive betragtet beretter myterne om vor fødsel som tænkende mennesker; om den spirende bevidsthed om os selv; om begyndelsen på vor tilegnelse af viden her på planeten.

Pointen i billeddannelsen er så, at mennesket ikke kan være fejl disponeret. Livsånden i Adams næsebor bør i dag anskues som billeddannelsen af de genmutationer, der for 40.000 år siden, som led i løbende, faktiske, mutationer, blev tilført menneskets hjerne.

(En sandsynlig forklaring på de umådelige smukke og visionære hulemalerier i det sydlige Europa, udført af homo sapiens – netop på den tid).

Johannes Evangelium og kristendommen i et nyt perspektiv.

Denne fremskridtsvenlige opfattelse af Det Gamle Testaments Skabelsesberetning og Syndefaldet blev taget op af den fjerde evangelist. I Johannes Evangelium. Dette skrift var imidlertid ikke aktuelt for samtiden. Det var, som progressivt anlagt, stilet til eftertiden.

Johannes' tilgang til menneskets religiøsitet med livsånden kunne først be-gribes; var først aktuelt med *tidens fylde*, når mennesket mentalt og med videnskabelig indsigt i verdens sammenhæng kan forstå sin position og forvalte den ånde, som blev pustet i Adams næsebor.

At det progressive aspekt på kristendommen ikke har været tilgængeligt er formuleret af fremtrædende filosof. Han skrev – med en let overdrivelse som fremmede forståelsen – at den europæiske filosofis lange historie kan betragtes som fodnoter til Platon. Hermed mente han, at idéudviklingen i filosofien oftest kan fremtræde som videreførte tankeudvekslinger mellem repræsentanter for modsatrettede anskuelser. Men, og det er filosofens pointe: trods disse forskellige anskuelser er de alligevel, som Platons 'dialoger', kædet traditionelt/vanedannet sammen.

Og da Platons syn på menneskets uvidenhed (som bekendt) også blev overtaget som et grundvilkår i den kristne religionsdannelse, så har vi i dag (ifølge filosofens analyse af de traditionelle, tilbagevendende anskuelsesformer) et problem med den manglende filosofiske reference til den nye tankebane om menneskets vilkår, som blev plantet af Johannes.

Johannes Evangeliets begyndelse.

Antikken (flere århundrede før Johannes skrev sit evangelium) rummede Logos-Mystikken. Og der er begrundede formodninger om, at Johannes Evangeliets begyndelse var præget af denne mytedannelse, og måske endog udtryk for den.

Hermed det progressive aspekt i Johannes Evangeliet, det som Logos-Mystikken er funderet på det *guddommelige princip* om *verdensfornuften*. Så når Gud, her i Johannes Evangeliets begyndelse, var *Ordet*, altså *verdensfornuften*, og Gud overlod *Ordet/verdensfornuften* til mennesket, så betyder det, at vi med vor fødsel som mennesker modtog eksistentiel viden om planetens sammenhæng.

Men da tilegnelsen af verdensfornuften forudsætter erfaring om vor komplicerede verden, så giver det sig selv at tid og viden; en vidensproces om planetens sammenhæng vil betinge forvaltning af verdensfornuften. (Problemstillingen i vers 10 og 11).

Johannes Evangelium har, dog med en væsentlig revision, det samme udgangspunkt som Biblens begyndelse.

Verdensfornuften fra Logos-mystikken kan så indflettes i Johannes Evangeliets første kapitel:

1. *I begyndelsen var Ordet/verdensfornuften, og Ordet/verdensfornuften var hos Gud, og Ordet/verdensfornuften var Gud.*
2. *Dette/verdensfornuften var i begyndelsen hos Gud.*
3. *Alt er blevet til ved det/verdensfornuften, og uden det/verdensfornuften blev intet til af det, som er.*
4. *I det/verdensfornuften var liv, og livet/verdensfornuften var menneskets lys.*
5. *Og lyset/verdensfornuften skinner i mørket, og mørket fik ikke bugt med det/verdensfornuften.*
6. *Der fremstod et menneske, udsendt af Gud; hans navn var Johannes.*
7. *Han kom til et vidnesbyrd for at vidne om lyset/verdensfornuften, for at alle skulle komme til tro ved ham.*
8. *Selv var han (Johannes) ikke lyset/verdensfornuften, men han skulle vidne om lyset/verdensfornuften.*
9. *Det sande lys/verdensfornuften/Jesus, som oplyser ethvert menneske, var kommet til verden.*
10. *Han var i verden, og verden var blevet til ved ham, og verden (mennesket i begyndelsen) kendte ham ikke.*
11. *Han kom til sit eget, og hans egne tog ikke imod ham.*

Opsamling:

I 1' og 2' vers skriver Johannes, at Gud alene har/er verdensfornuften. (Før verden var/blev til).

I 3' vers bliver alt/verden til ved/med verdensfornuften. (Fysikken udspringer; fysikken bliver til ved metafysikken).

I 4' vers står, at livet var funderet på verdensfornuft; menneskets lys. Mennesket havde del i verdensfornuften.

I 5' vers bliver mørket/kaos fortrængt af verdensfornuften. (Fysikkens start/udbredelse/progression).

I vers 6,7 og 8 introducerer Johannes sig selv. Han var ikke selv verdensfornuften. Hans lod var at vidne/fortælle om, at mennesket skulle tro på, at vi har del i verdensfornuften.

I vers 9 og 10 skriver Johannes, at Jesus er det rene/sande udtryk for verdensfornuften. Men at verden ikke kendte/opfattede Jesus/verdensfornuften fordi:

I vers 11, at kendskab til verdensfornuften (her underforstået i det progressive aspekt) var betinget af, at mennesket, med opnået erfaring om verden, kan *bære* den; tage *imod* og forvalte viden om

verden. (Som Johannes fra Kapitlet 14 citerer Jesus. Og senere, nu personligt – efter Jesus' død – i Kapitel 21 med Johannes egen afsluttede meddelelse om kristendommens anliggende).

Verdensfornuften hos Johannes var identisk med den livsånde, som blev tilført Adams næsebor/hjerne. Dog og gentaget, da det er væsentligt for at begribe Johannes' ærinde: at verdensfornuften (livsånden altså) ikke kunne være tilgængelig for os i menneskets fødsel. Den krævede naturligtvis tid og en vidensproces.

Ellers er der en klar samhörighed i, at livsånden var en hellig ånd tilført Adams hjerne: 'Helligånden' altså, hvor menneskeheden, med tiden, ville få muligheden for at begribe sig selv.

At mennesket blev helliggjort med en verdensfornuft henviser til, at Jesus *ikke* – med sin død og genopstandelse – kunne eller skulle påtage sig menneskets evige synder. Hans opgave var ikke at oprette et Gudsrige med den barnetilstand, som 'Adam' oprindeligt befandt sig i; Jesus' opgave var ikke at fratage mennesket muligheden for, med tid og viden, at begribe sig selv med verdensfornuften. - Med de betingelser som Johannes konkret tager fat på i evangeliets afslutning:

Johannes Evangeliet fra Kapitel 14.

Da mennesket ikke kunne forvalte det progressive stof om Livsånden/Verdensfornuften, blev det forsigtigt (stilet til eftertiden) *indflettet* i Jesus' sidste anvisninger til disciplene, fra Kapitel 14 til 16. Dertil, efter Jesus var død, i evangeliets afslutning. Nu med Johannes' egne kommentarer.

Før Kapitel 14 var der, som hos de synoptiske evangelister (dog men undtagelse af den spændende indledning) mere tale om at troen på Jesus, her og nu, gav direkte adgang til frelse og et evigt liv. Det skal sikkert forstås sådan, at Jesus *satte sig i menneskets sted* (som Søren Kierkegaard også formulerede det i sit Hjælpecitat) – for så her i de sidste kapitler, lige før sin død, at vende tilbage til stoffet i evangeliets indledning: Menneskets fremtidige mulighed for at begribe verdensfornuften. Fra Kapitlet 14 til 16 ligger:

1. Jesus' kærlige anvisninger til disciplene, efter hans død – tilpasset deres faktiske tidsvilkår med det stof, som de dengang kunne *bære*.
2. Den indflettede meddelelse til *tiden efter Jesus*. Dertil, at Jesus adskillige gange gør opmærksom på, at han taler på Faderens vegne (Jesus taler *ikke af sig selv*). Og videre, at det mere end antydes, at Jesus' opgave her på planeten var afsluttet. (I modsætning til de tre andre evangelister, der opererede med Jesus' genkomst som den frelsende Messias).
3. Endelig drejede det sig *ikke, som det umiddelbart fremgår*, at Talsmanden; Sandhedens Ånd; verdens Fyrste eller Helligånden var møntet på disciplene, herunder i pinsen. Den antagelse (måske skrevet af Lukas i Apostlenes Gerninger) er ikke vedkommende i Johannes' livsanskuelse. Disse markante 'figurer' blev heller ikke aktuelle for samtiden. De henviser, i det fremadrettede perspektiv, til menneskets kommende kendskab til sig selv; til positionen fremme i tiden – når vi bliver modne, både mentalt og videnskabeligt.

I Johannes Evangelium ligger en markant afvigelse fra den ortodokse fortolkning af menneskets religiøse position med bøn og tilgivelse, som kirken, i dens mange forgreninger, har vedligeholdt i mere end to årtusinde: En fasttømret meningsdannelse som, trods forskellige udtryk i tid og sted, har været kulturbærende: en mental styrende faktor. Helt op til vor tid, som vi ser af de mangelfulde effektueringer af de, i forvejen mangelfulde, klimamål fra Paris i 2015.

Johannes' formidling af menneskets religiøsitet er i dag et aktuelt opgør med den traditionelle tankegang, som vi hidtil har anskuet os selv på. – Anledningen til et paradigmeskift. Et spring væk fra de betryggende rolledannelser, man anskuer sig selv på. Ganske som beskrevet af mennesker som Karen Blixen og Søren Kierkegaard i deres fælles opgør med traditionel overfladiskhed.

Efterfølgende, i *kursiv* – som en opfølgning af evangeliets progressive indledning om verdensfornuften – den vejledende fortolkning af, og kommentarer til de afsluttende vers, hvor Johannes (indflettet i Jesus' kærlige omsorg for disciplene) skriver om menneskets, mulige, erkendelsesmuligheder ude i fremtiden.

Kapitel 14.

Vers 10: Tror du ikke, at jeg er i Faderen, og Faderen i mig? De ord, jeg siger til jer, taler jeg ikke af mig selv; men Faderen, som bliver i mig, gør sine gerninger.

For første gang i Kapitel 14 (efter flere gange tidligere i evangeliet) siger Jesus, at Faderen virkede igennem ham med 'tale og gerninger'. Faderen, som var i Jesus, brugte ham til sine gerninger. Jesus talte ikke af sig selv.

Vers 12: Sandelig, sandelig siger jeg eder: den, som tror på mig, han skal også gøre de gerninger, ja, han skal gøre større gerninger, thi jeg går til Faderen,

Helt klart, som vi har erfaret, var denne meddelelse ikke møntet på samtiden, da ingen udførte disse større gerninger. Meddelelsen var (da Jesus gik til Faderen, og blev der) møntet på fremtidens mennesker, som med begreb om verdensfornuften havde muligheden for de større gerninger.

Vers 16: Og jeg vil bede Faderen, og han skal give jer en anden talsmand til at være hos jer til evig tid, Vers 17: sandhedens Ånd, som verden ikke kan tage imod, fordi den ikke ser den og ikke kender den; men I kender den, thi den bliver hos jer og skal være i jer.

Om en hjælpende Talsmand, som faktisk ikke viste sig! - Som Jesus i næste vers forklarede med, at verden (mennesket dengang) ikke kunne tage imod: De kunne, på deres uvidenskabelige stade, ikke kende/honorerer sandhedens Ånd (verdensfornuften) - straks efterfuldt med, at de alligevel kendte til sandheden. Hvilket de altså ikke gjorde, blot vidste de, med Jesus' virke, at sandheden fandtes.

Vers 24: Den, som ikke elsker mig, holder ikke fast ved mit ord; og det ord, I hører, er ikke mit, men Faderens som har sendt mig.

Anden gang i kapitlet gør Jesus opmærksom på, at han formidler Guds ord. Ikke sit eget.

Vers 26: Men Talsmanden, Helligånden, som Faderen vil sende i mit navn, han skal lære jer alle ting og minde jer om alt, hvad jeg har sagt jer. Vers 30: Jeg skal ikke længere tale meget med jer; thi verdens fyrste kommer, og i mig er der intet, som hører ham til;

Her siger Jesus (i denne, måske, oprindelige afslutning af Jesus' samvær med disciplene) at han havde færdiggjort sin opgave. Og (som tidligere sagt) at en mere kompetent efterfølger ville tage tråden op.

- *Rettet til disciplene: at de ville få hjælp efter hans død med Helligånden og verdens Fyrste. Der, som bekend, ikke skete.*

- *Rettet til eftertiden: at Jesus ikke kunne udtale sig om menneskets fremtidige virkelighed, da den ikke vedkom ham.*

Kapitel 15.

Med undtagelse af de to sidste vers, handler dette kapitel om Jesus' kærlige opbakning, og løfter, til disciplene.

Her skal man bemærke, at der ikke (som fx i Bjergprædiken) stilles strenge krav til mennesket, men kærlige anvisninger og opmuntringer om de hårde betingelser, de ville blive udsat for.

Disciplene var som grene på Vintræet (Jesus) og tæt forbundne med ham. De var ganske afhængige af Jesus, thi uden ham var de intet. Med det var de altså alligevel, for:

Vers 15: Jeg kalder jer ikke længere tjenere; thi tjenere ved ikke besked med, hvad hans herre gør; men jeg har jeg kaldt venner; thi alt det, jeg har hørt af min Fader, har jeg kundgjort jer.

Vers 16: Ikke I har udvalgt mig, men jeg har udvalgt jer og sat jer til at gå hen og bære frugt, og det er en varig frugt, så at Faderen kan give jer, hvad som helst I beder ham om i mit navn.

Man kan roligt komme til, at der ikke var hold i disse løfter.

Derfor til sidst:

Vers 25: Talsmanden kommer, som jeg skal sende jer fra Faderen, sandhedens Ånd, som udgår fra Faderen, så skal han vidne om mig; Vers 26: men også I skal være vidner; thi I har været med mig fra begyndelsen.

Til disciplene: at Talsmanden, en person, ville komme til dem (igen et løfte som ikke blev overholdt). Men de skulle berette om Jesus. Hvilket de gjorde. De havde kendt ham personligt. De skulle vidne/berette om Jesus.

Til eftertiden: at 'figurerne' Talsmanden og sandhedens Ånd er 'tilstande' som bliver aktuel når mennesket, mentalt og videnskabeligt, kan bære/tage imod verdensfornuften.

Kapitel 16.

Vers 7: Dog, jeg siger jer, at jeg går bort. Thi hvis jeg ikke går bort, kommer Talsmanden ikke til jer; men når jeg går bort herfra, så vil jeg sende ham til jer.

Jesus måtte 'gå bort' (hvilket også skete) for ikke (som i kirken, også, nuværende praksis) at fastholde mennesket mentalt i en svunden tids vilkår. Og at 'talsmænd' for progressionen fremme tiden (igen når mennesket videnskabeligt og mentalt kunne 'bære' det) skulle henlede opmærksomheden på menneskets aktuelle 'voksens tilstand'.

Vers 12: Jeg har endnu meget at sige jer; men I kan ikke bære det nu.

Samme tema, men nu helt direkte: Grundet disciplenes manglende videnskabelige og mentale kompetencer kunne de ikke bære (altså opfatte, modtage) information om verdensfornuften. En udtalelse som også afslutter testamente – nu med Johannes' personlige formidling af kristendommen som en progressiv religionsdannelse.

Vers 13: Men når han, sandhedens Ånd, kommer, skal han vejlede jer om hele sandheden; thi han skal ikke tale af sig selv, men alt, hvad han hører, skal han tale, og det, der kommer, skal han forkynde jer.

Denne meddelelse forekommer ikke mindre væsentlig: Nu gentager Johannes (som i vers 7) at sandheden først bliver anskuelig, når Jesus er borte. Men altså ikke serveret af en 'alvidende Guru', 'thi formidleren skal ikke tale af sig selv'. Formidlerens beføjelser er en ydmyg opmærksomhed på, at sandheden vil tilhøre den aktuelle eftertiden. – Beføjelser som Jesus (ifølge de tidligere vers) måske ikke havde indsigt i – eller, som før nævnt, anskuelse som Jesus, af pædagogiske grunde, hverken kunne og ville udtale sig om.

Vers 14: Han skal herliggøre mig; thi han tager alt mit og forkynder jer det.

Til disciplene er 'Han' er en guddommelig person som skal bekræfte Jesus for dem. Hvilket heller ikke skete.

Til eftertiden: om den fremtidige forståelse af Jesus' progressive ærinde: Omtalen/forkyndelsen af det ærinde. Når tiden bliver moden.

Vers 15: Alt, hvad Faderen har, er mit; derfor sagde jeg, at han skal tage af mit og forkynde jer det. Som ovenstående. Og så kunne Johannes måske her udtrykke, at Jesus netop havde indsigt i Verdensfornuften – hvilket, i så fald, kunne være i modstrid med afslutningen i Kapitel 14. – Men ifølge det forrige vers kunne det også betyde, at fremtidens talsmænd ville have den samme eksistentielle uforstand, som (måske) var Jesus til del.

I kapitlets resterende vers lover Jesus (som før) flere gange disciplene, at de skal se ham igen; og at de skal få vidtrækkende beføjelser, blot de beder i hans navn; at han, Jesus, hidtil har talt til dem i billedtale, men at den tid skal komme, hvor han frit skal forkynde disciplene om Faderen (altså om Verdensfornuften).

Alt sammen skete som bekendt ikke. Men aflæser man hele kapitlet i forhold til vor tid, så giver disse forudsigelser (med undtagelse af Jesus' genkomst) mening med vor tids avancerede viden om den verden som disciplene, dengang, ikke kunne *bære/tage imod*.

Her slutter Johannes med Jesus' meddelelsen til fremtiden, indflettet i opmuntringerne til disciplene vedrørende deres besværlige formidlingsopgave. Jesus viste sig, som lovet, for disciplene efter korsfæstelsen. Men – og det må være afgørende – i en kortere periode. Siden har vi ikke set noget til Jesus, trods vedvarende bønner, i århundrede. Fraværet giver det fremadrettede videns aspekt god mening. Jesus døde ikke med evig tilgivelse af menneskets synder, som det fejlagtigt fremhæves i påskebegivenheden.

Nu må vi selv tage ansvar for vort liv, og for planeten.

I det sidste Kapitel 21 skriver Johannes *om sig selv*:

Det er den discipel, som vidner om dette og har skrevet om dette; og vi ved, at hans vidnesbyrd er sandt.

Og til sidst i evangeliet: *Der er så meget andet, som Jesus har gjort, og hvis det skulle nedskrives, mener jeg ikke, at hele verden (mennesket) kunne rumme de bøger, som så måtte skrives.* Slut.

Vi kender ikke til det *meget andet, som Jesus har gjort*. At det ikke kunne opfattes var forståeligt, da *verden* (forstået som 'mennesket i hele verden') ikke *kunne rumme* stoffet; *bære* det, som det formuleres i Kapitel 16.

Her, til sidst, har vi en opsamling af hele evangeliets tema: Det var rettet mod fremtiden, mod de livsbetingelser, som ikke kunne *rummes* i den aktuelle tid. Stoffet var stilet mod den nye videnskabelige tilstand, som, *ved netop at være ny*, ikke kunne *opfattes* med en livsopfattelse, som dengang måtte være funderet på den dogmatiske tilgang til Biblens første myter.

Den uvidenskabelige tilstand måtte være årsagen til, at Johannes kunne ikke skrive om dette stof – heller ikke om den lange proces, som var forudsætningen for optagelse af den viden, *der ikke kunne skrives om*.

Processen var undervejs. Jesus afsluttede sit virke på vor planet – ikke med et skrig om at Gud havde forladt ham (som i de 3 andre evangelier) men stilfærdigt og afklaret med: '*det er fuldbragt*'. Jesus havde tilsyneladende opfyldt sin mission.

Om Johannes Evangeliets ægthed

Imidlertid hersker der tvivl om evangeliets ægthed. Flere bibelforskere er kommet til, at der er tilføjet stof til Johannes' oprindelige beskrivelse af Jesus' afsked med disciplene, fra og med Kapitel 14 til Kapitel 16. Dertil ikke mindst i afslutningen, Kapitel 21, hvor forskerne også finder en afvigende sprogbehandling.

Det mener jeg også var tilfælde, og disse tilføjelser gør ikke evangeliet mindre spændende.

Tværtom, for det betyder, at den progressive opfattelse af Jesus' mission var afkodet, viderebearbejdet og konkluderet af en samtidig gruppe mennesker; en menighed.

Det perspektiv kunne passe med det færdige evangeliets sædvanlige tidsangivelse – som det sidste af de fire omkring år 100.

I så tilfældet bliver tidsangivelsen sådan, at Johannes' bidrag til kristendommen – i sin oprindelige afkortede form, netop med disciplen som forfatter – leverede faktisk stof om den historiske Jesus' liv, som de tre synoptiske evangelister så kunne indpasse den forventede Messias i.

Johannes' arvtagere (og måske også ham selv) kunne så (efter Mathæus Markus og Lukas havde skrevet deres evangelier) stramme evangeliet op med deres supplerende bidrag; for at fremme forståelsen, fra og i Kapitel 14 til 16 og 21. Herunder måske også en tilføjelse i det første kapitel,

med indfletningen af de sidste vers: *Han (Jesus) var i verden, og verden var blevet til ved ham, og verden kendte ham ikke. Han kom til sit eget, og hans egne tog ikke imod ham.*

Ganske enkelt kunne denne menighed have foretaget den indfletning, for (i modsætning til den hårde tone i Syndefaldet, hvor Adam og Eva blev smidt ud af Haven) at gøre opmærksom på det legale og naturlige i, at mennesket, her i begyndelsen uden nogen viden og erfaring, ikke kunne begribe den Livsånde/Verdensfornuft, vi fik del i.

Denne tidsbestemmelse af Johannes Evangeliet forklarer sammenfald – og forskelle med de synoptiske evangelister. Markant i Nadveren, der hos Johannes (Kapital 13) forløb som et afdæmpet måltid med fodvask og en opfordring til, at disciplene gjorde det samme for andre.

Modsat de andre evangelister, som i dette sidste og dermed vigtige udsagn fra Jesus med hans *kød og blod* gjorde mennesket dybt afhængige af Jesus' fremtidige vejledning og forladelse af vor evig syndighed. Hermed en afrunding fra 'Fader Vor'. Og pointen hos de synoptiske evangelister, som (ifølge den nyere bibelforskning) indpassede den historiske Jesus som den ventede Kristus med hans styring og tilgivelse af menneskets legaliserede 'forkeerthed'.

Ganske den anskuelse som præsten ved enhver højmesse, kærligt, gør opmærksom (i dag dog en smule moderniseret, men tanken er den samme). Som en afklaring af den ufornuftige årsag til de manglende handlinger på vor sårede planet.

Hos Johannes finder man ikke kultiveret ufornuft, men oplæg til en ny spændende menneskeforståelse hvor vort særkende; det religiøse meningsbehov (mytedannet med livsånden, konkret med genmutationer tilført tidlige mennesker) kan aktiveres med den spirende videnskabelig indsigt i vor verdens sammenhæng. - Som formuleret med Albert Einsteins to relativitet teorier, og ikke mindst med kvantemekanikken som var Niels Bohrs fortjeneste.

Hvis man ellers forstår Johannes ret. - Og det er der alt muligt grund til. For med den praktiserede indstilling ligger der (ifølge fremme videnskabsfolk) muligheder for at vi, med rettidig omhug, kan rette op på biodiversiteten; bremse CO2 udledningen og holde temperaturstigningen på under 1 ½ grad.

At denne både fornuftige og logiske opfattelse af menneskelivet hidtil ikke har været aktuel, kan kun skyldes en fastgroet kulturelle vanetænkning. Den har hidtil har blokeret vor kreativ hjernevirksomhed. Denne blokering, serveret af de synoptiske evangelister (og kultiveret i århundrede) har hindret os i at begribe den verdensfornuft, som Johannes skrev om i sit indledende kapitel.

Det er ganske forunderligt og et på alle måder spændende perspektiv, at vi nu, med vor accelererende videnskab, måske har tilegnet os den viden om verden, som, med faktiske genmutationer, blev tilført fortidens mennesker – billeddannet pustet i Adams hjerne, som skulle væk fra 'Haven' – ud i livet til den konkrete tilværelse på vor planet, som starten på den lange vidensproces mod kendskab til menneskets ærinde.

Finn Karentius Hansen